

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj/138-062/2009

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a Dr. Illés Tamás ügyvéd által képviselt **Városüzemeltető és Fenntartó Korlátolt Felelősségű Társaság** (Mosonmagyaróvár) I. rendű eljárás alá vont ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt folyó, továbbá az I. rendű eljárás alá vont és a Dr. V. T. MSc főigazgató főorvos által képviselt **Karolina Kórház** (Mosonmagyaróvár) II. r. eljárás alá vont ellen gazdasági versenyt korlátozó megállapodás miatt folyó versenyfelügyeleti eljárásban tárgyaláson kívül meghozta az alábbi

v é g z é s t.

Kötelezettségvállalásukra tekintettel a Versenytanács mindkét eljárás alá vonttal szemben megszünteti az eljárást a Karolina Kórház halott-hűtőjének használatára 2002. január 31-én megkötött szerződés tekintetében.

A kötelezettségvállalásukban foglaltaknak megfelelően a Versenytanács kötelezi a Városüzemeltető és Fenntartó Kft.-t valamint a Karolina Kórházat arra, hogy a közöttük fennálló szerződést legkésőbb 2012. július 31. napjára szüntessék meg, és a Karolina Kórház:

- amennyiben nem kívánja a halott-hűtőt maga működtetni, akkor annak maximum hároméves üzemeltetésére írjon ki pályázatot, és a pályázat kiírását háromévente ismétlje meg,
- jelen végzés kézhezvételétől számított 30 napon belül nyújtson tájékoztatást a Mosonmagyaróváron telephellyel rendelkező temetkezési szolgáltatóknak a jogszabályoknak megfelelő információs tábla kihelyezésének lehetőségéről, és amennyiben az egyes szolgáltatók ezen tájékoztatási lehetőséggel élni kívánnak, úgy ezen információs táblát készítse el, és jól látható helyen (a szolgáltatók elérhetőségeivel együtt) függessze ki a Karolina Kórház területén,
- a halottvizsgálati bizonyítványt csak az eltemetetésre jogosult és kötelezett hozzátartozó, vagy a hozzátartozó alakszerű meghatalmazása alapján eljáró temetkezési szolgáltató részére adja át.

A végzés ellen a kézbesítéstől számított nyolc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható vagy ajánlott küldeményként postára adott keresettel élhet bármelyik eljárás vont vállalkozás.

INDOKOLÁS

I.

A vizsgálat indításának körülményei

Előzmények

1. A Városüzemeltető és Fenntartó Korlátolt Felelősségű Társaság (a továbbiakban: Városüzemeltető Kft., vagy I. r. eljárás alá vont) elleni versenyfelügyeleti eljárás indítására bejelentés¹ alapján került sor 2009. november 2-án.
2. A bejelentés szerint a Városüzemeltető Kft. az önkormányzati tulajdonban álló köztemetők üzemeltetése során a köztemetőkben történő rendszeres temetési szolgáltatás külső vállalkozások által történő végzését olyan feltételekhez köti, hogy a külső temetkezési vállalkozások részére csak temetésszervezés lehetőségét engedélyezi, egyes temetőkön belüli szolgáltatások kötelező igénybevételét írja elő, valamint a temetési időpont esedékességét megelőzően minimum 5 nappal korábban történő igénylését követeli meg. Ezen túl óvadék megfizetésére kötelezi a temetkezési vállalkozásokat, annak érdekében, hogy az általa nyújtott szolgáltatások ellenértékének pénzügyi fedezetét biztosítsa.
3. A Versenytanács külön határozatban megállapította, hogy a Városüzemeltető Kft. a 2009. és a 2010. években visszaélt gazdasági erőfölényével, amikor késleltette egy újonnan piacra lépni szándékozó vállalkozással folytatott szerződéskötési tárgyalásokat, részben azzal, hogy szerződéstervezeteket késve, illetve hiányosan küldött meg, részben azzal, hogy ajánlataiban a más vállalkozással szemben alkalmazottnál hátrányosabb feltételeket szerepeltetett, nevezetesen magas összegű óvadék megfizetését igényelte, a temetési időpont esedékességét megelőzően minimum 5 nappal korábban történő igénylését követelte meg, egyes temetőkön belüli szolgáltatások kötelező igénybevételét írta elő, és csak temetésszervezés lehetőségét engedélyezte. A Versenytanács a Városüzemeltető Kft.-t 500.000 Ft (ötszázezer forint) bírság megfizetésére kötelezte.
4. A vizsgálat keretében megismert tények alapján az eljárásba ügyfélként bevonásra került² a Karolina Kórház (a továbbiakban: Kórház, vagy II. r. eljárás alá vont). A vizsgálat kiterjesztésre került a Kórház kizárólagos használatában levő halott-hűtő és annak kiszolgáló helyiségei bérbeadás útján történő használatára vonatkozóan a Városüzemeltető Kft.-vel kötött szerződés³ gazdasági versenyt korlátozó voltára, és az eljárás alá vontaknak a szerződéskötés kapcsán tanúsított magatartásának vizsgálatára is.

¹ B/0801/2009.

² VJ-0138-032/2009.

³ VJ-138-036/2009. sz. irat 4/1., 4/2. sz. melléklet

II. Az ügyfelek

II. 1. Az I. rendű eljárás alá vont

5. A Városüzemeltető Kft. egyedüli tagja és irányítója az Önkormányzat.
6. A vállalkozás alapvető feladata az apportált önkormányzati vagyon eredményes működtetése, a Mosonmagyaróvár város tulajdonában vagy kezelésében levő területekkel, ingatlanokkal és ingóságokkal kapcsolatos városgazdálkodási feladatok ellátása.
7. A Mosonmagyaróvár területén működő négy – három köz-, és egy felekezeti (izraelita) – temetőből a három köztemetőt a Városüzemeltető Kft. üzemelteti. A három köztemető közül kettőben van ravatalozó és halott-hűtő.
8. A Városüzemeltető Kft. 71 %-os tulajdonosi részesedéssel rendelkezik a mosonmagyaróvári székhelyű ANUBISZ Temetkezési Kft.-ben (a továbbiakban: ANUBISZ Kft.).
9. A Városüzemeltető Kft. a 2010. évben összesen 1.169.327.120 Ft árbevételt realizált. Árbevételének döntő hányadát az alapfeladathoz kapcsolódó tevékenységeivel érte el, halott-hűtéssel kapcsolatos árbevétele csekély volt.

II.2. A II. rendű eljárás alá vont

10. A Kórház önálló jogi személyként működő helyi önkormányzati költségvetési szerv.
11. A Kórház felett a tulajdonosi jogokat Mosonmagyaróvár Város Képviselő-testülete gyakorolja.
12. A Kórház a 2010. évben összesen 2.585.410 eFt árbevételt realizált. Bevételének döntő hányadát az alapfeladathoz kapcsolódó, az OEP finanszírozással érintett – egészségügyi közszolgáltatási – tevékenységeivel érte el.

III.

A kórház halott-hűtőjének szerződés keretében történő működtetése

13. A Kórház az intézmény kizárólagos használatában levő ingatlanvagyon részét képező halott-hűtő használatára bérleti szerződést kötött⁴ a Városüzemeltető Kft.-vel. A 2002. február 1-től kezdődően határozatlan időre kötött kizárólagos szerződést a felek 2002. január 31-én írták alá.⁵
14. Mosonmagyaróvár Anyakönyvi Hivatala 2009-ben 584 elhunytat regisztrált. A Karolina Kórházban elhunytak száma 445 volt, amelyből a mosonmagyaróvári illetékességűek száma 204.⁶ A mosonmagyaróvári tényleges lakóhellyel rendelkező elhunytak száma 398, ebből gyógyintézetben meghalt 258 fő.⁷

IV.

Érintett piac

IV.1. Az érintett árupiac

15. A vizsgált magatartás tekintetében a közvetlenül érintett árupiac a halott-hűtő üzemeltetése.
16. A Versenytanács konzekvens gyakorlata szerint olyan esetben, amikor a halott-hűtőt egy olyan vállalkozás, vagy vállalkozáscsoport üzemelteti, amely temetkezési szolgáltatást is végez, akkor a halott-hűtők üzemeltetésére vonatkozó megállapodással közvetetten érintett árupiacnak minősül a temetkezési szolgáltatás is.⁸
17. A jelen határozatban is közvetett érintett árupiacként került azonosításra a köztemetőben történő temetkezési szolgáltatás, különös tekintettel a köztemetőben történő temetés valós lehetőségére. A szolgáltatási tevékenység speciális (kegyeleti) jellegéből adódóan a helyettesíthetőség lehetősége sem a keresleti, sem a kínálati oldal tekintetében nem értelmezhető.

IV.2. Az érintett földrajzi piac

18. A halott-hűtés földrajzi piaca – tekintettel arra, hogy az a temetkezési szolgáltatások piacához vertikálisan szorosan kapcsolódó piac – gyakorlatilag egybeesik a temetkezési szolgáltatások földrajzi piacával.
19. A halott-hűtés földrajzi piacán Mosonmagyaróvár térségében a kórházi halott-hűtő működtetésének helyszínén – a Régi Vámhátér 9. alatti terület – és a köztemető üzemeltetője által működtetett hűtők helyszínén zajlik a halott-hűtési szolgáltatási tevékenység.

⁴ VJ-138-037/2009. sz. irat, 4/1. sz. melléklet

⁵ A 3-111-48/2002. számú szerződés egy alkalommal került módosításra. A módosítás kizárólag a Városüzemeltető Kft.-nek a Kórház részére ingyenesen végzett halottszállításra vonatkozó szerződéses feltételt szabályozó 17. pontját érintette. (VJ/0138-035/2009. sz. irat melléklete)

⁶ A 2008. évi adatok sorrendben: 584, 450, 206. (forrás: Vj-138-040/2009.)

⁷ Vj-138-041/2009.

⁸ VJ-94/2006/83. számú határozat 53) pont.

20. Jelen eljárás keretében az érintett piac – a mosonmagyaróvári köztemetőekben történő temetések megrendelőinek figyelembevételével – elsősorban Mosonmagyaróvár területére, és vonzaskörzetére, illetve azon településekre terjed ki, amelyek elhunytjai a mosonmagyaróvári köztemetőekben kerülnek végső nyughelyükre.

IV.3. Az érintett piaci verseny

Az érintett piac szereplői

21. Az elsődleges piacon a szerződés hatására a Mosonmagyaróvár területén működő mindhárom halott-hűtő a Városüzemeltető Kft. üzemeltetésébe került.
22. A közvetett érintett piacnak tekinthető temetkezési szolgáltatások mosonmagyaróvári piacának kínálati oldalán a vizsgált magatartás tanúsításának időpontjában két vállalkozás volt jelen:
- i. az ANUBISZ Kft., amely 71 %-os tulajdoni hányadban a Városüzemeltető Kft. tulajdona, továbbá
 - ii. a PV Kft. rendelkezik telephellyel a városban.⁹

A korábbi években – 2003-2007 között – temetkezési szolgáltatást végzett még a MEMENTO-RAAB Bt., valamint a PAX-VOBIS Temetkezési és Kereskedelmi Szolgáltató Kft. is, azonban ezek a vállalkozások már 2008 óta nincsenek jelen a temetkezési szolgáltatások mosonmagyaróvári piacán.

A verseny jellege az érintett piacon

23. A halott-hűtés elsődleges piacán a Városüzemeltető Kft. monopolhelyzetbe került, a mosonmagyaróvári köztemetőben a temetéseket – a fenti időszakban – szinte teljes körűen a Városüzemeltető Kft. 71 %-os tulajdonában levő ANUBISZ Kft. végezte, a külső temetkezési szolgáltatók által végzett temetések részaránya 3 év átlagában a 0,5 %-ot sem érte el.

V.

Versenyjogi aggályok

A halott-hűtő üzemeltetésére kötött szerződés

24. A köztemetőket üzemeltető, egyben temetkezési szolgáltatást is végző vállalkozások és az egészségügyi intézmények, szociális otthonok között – az elhunytak elszállítására, vagy az intézmények tulajdonát képező halott-hűtők üzemeltetésére vonatkozóan – létrejött (gyakorlatilag a temetkezési szolgáltató egészségügyi intézményen belüli pozícióját megalapozó, illetve azt biztosító) szerződések hátterében sokszor a temetkezési szolgáltatás egyik meghatározó sajátosságának kihasználására irányuló szándék, célzat tapasztalható.

⁹ VJ-0138-020/2009. sz. irat 2. sz. melléklet

25. A temetkezési szolgáltatás egyik leginkább meghatározó sajátossága, hogy a temetési szolgáltatás mindazon esetekben, amikor a hozzátartozók a temetkezési vállalkozás személye tekintetében még nem döntöttek, a szolgáltatást jellemzően annál a (temetkezési, vagy az elhunyt hűtését, tárolását biztosító) vállalkozásnál rendelik meg, amely legelőször kerül kapcsolatba az elhunyt hozzátartozójával. Az elhunyttal legelőször kapcsolatba kerülő vállalkozás e helyzetből fakadó előnyt kihasználva nagyobb eséllyel képes a temetési szolgáltatás vállalkozásánál történő megrendelését is elérni. Ez megkérdőjelezhető versenyelőnyt jelent a többi temetkezési vállalkozással szemben. Más szempontból azonban nyilvánvalóan szükség lehet – különösen a kis kapacitással, vagy hűtőkkel egyáltalán nem rendelkező – egészségügyi és szociális létesítmények részéről a holttestek haladéktalan elszállítását biztosító megoldások kialakítására.
26. A temetkezési vállalkozások igyekeznek mielőbb az elhunythoz, illetve annak a temetéshez szükséges dokumentumaihoz hozzájutni, amelynek egyik leghatásosabb eszköze az exitus bekövetkeztére vonatkozó információ mielőbbi megszerzése. Ennek legmegbízhatóbb módja, eszköze a halálesetek leggyakoribb helyszínével (egészségügyi intézményekkel, szociális otthonokkal) való közvetlen kapcsolat kialakítása, mint például az egészségügyi intézmények halott-hűtőjének kezelésére vonatkozó jogosultság megszerzése.
27. A Kórház és a Városüzemeltető Kft. között 2002. január 31-én létrejött szerződésben foglaltak szerint a bérlő a bérleti díj ellenében kizárólagosan használhatja a halott-hűtőt.
28. Ezen túlmenően (korlátozott tartalommal) előzetes egyeztetést követően a halotti ügyek intézésére vonatkozó információs tábla kihelyezésére jogosult, azonban a szerződés szerint kizárólag csak arról adhat tájékoztatást, hogy hol történik a halotti ügyek kezelése.
29. A Kórház és a Városüzemeltető Kft. közötti szerződés jelentős mértékben képes hatást gyakorolni a temetkezési szolgáltatások mosonmagyaróvári piacára, különös tekintettel arra, hogy a város területén a Kórház halott-hűtőjén kívül halott-hűtője kizárólag a bérlő Városüzemeltető Kft.-nek van.
30. A Városüzemeltető Kft. temetkezési szolgáltatások piacán belüli helyzetének versenyjogi megítélésénél nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a temetkezési szolgáltatások mosonmagyaróvári piacán a temetkezési szolgáltatások 99%-át végző ANUBISZ Kft.-ben az üzletrészek többségi tulajdonosa – a Tpv. 23. § (2) bekezdés a) pont szerinti irányítója – a Városüzemeltető Kft. Ebből következőleg a temetőüzemeltetést végző Városüzemeltető Kft. és a temetési szolgáltatást végző ANUBISZ Kft. versenyjogi szempontból egy vállalat-csoportot alkot. Ez tartalmát tekintve megegyezik azzal a helyzettel, mint ha a Városüzemeltető Kft. – amely az előzőekben foglaltak szerint erőfölényben van a temetkezési piachoz vertikálisan kapcsolódó temető üzemeltetési piacon – jelen lenne a temetkezési piacon. Márpedig – miután a két tevékenység (a temetőüzemeltetés, illetve a temetkezési szolgáltatások nyújtása) szorosan összefügg (lényegében vertikálisan kapcsolódnak egymáshoz, s az egyik feltételezi a másikat) – a temetőüzemeltetés piacán erőfölényben levő vállalkozás képes átemelni erőfölényét a temetkezési piacra is. Mindezek alapján a Versenytanács előzetes álláspontja szerint I. r. eljárás alá vont leányvállalatán (a mosonmagyaróvári temetések gyakorlatilag 100 %-át végző ANUBISZ Kft.-n) keresztül nemcsak hogy jelen van, hanem a vállalkozáscsoport (a Városüzemeltető Kft. és az általa irányított ANUBISZ Kft.) erőfölényes helyzete is megállapítható a

mosonmagyaróvári teljes körű temetői szolgáltatás (üzemeltetés és temetkezés) piacán.¹⁰

A Kórház és I. r. eljárás alá vont szerződésének következtében a Városüzemeltető Kft. mint temetkezési vállalkozás is jelen van az egészségügyi intézmény területén.

31. A Versenytanács előzetes álláspontjában nem látta megállapíthatónak sem az eljárás alá vontak közötti szerződés gazdasági versenyt korlátozó voltának a Tpv. 13. §-a (1) bekezdésében meghatározott (a megállapodás versenyre gyakorolt hatásának) csekély jelentőségét a forgalmi adatok – a kórházi elhunytak mosonmagyaróvári köztemetőikben eltemetettek száma (a mosonmagyaróvári temetések számának 10 %-ot meghaladó volta) – alapján,¹¹ sem a mentesülési feltételek teljesülését a Tpv. a 17. § alapján.
32. A Versenytanács a szerződés felbontására történő kötelezést is indokoltnak látta előzetes álláspontjában, mivel az eljárás alá vontak közötti, a Kórház halott-hűtőjének és kiszolgáló helyiségeinek kizárólagos használatára kötött szerződés elsősorban a Ttv. szabályozási rendszerét – tilalmát – érinti, illetve érintheti, azonban nem hagyható figyelmen kívül annak a temetkezési szolgáltatás mosonmagyaróvári piacára gyakorolt kizsorító hatása sem.

Kapcsolódó magatartások

33. A versenytanács az előzetes álláspontban érzékeltette, hogy az alapvetően vizsgált magatartáshoz - a Kórház halott-hűtőjének a Városüzemeltető Kft. általi, szerződés alapján történő üzemeltetéséhez - a gazdasági verseny korlátozása szempontjából szorosan kapcsolódik két további magatartás:
- a Kórház, a Városüzemeltető Kft. és az ANUBISZ Kft. halottvizsgálati bizonyítványok kezelésével kapcsolatos gyakorlata, valamint
 - a Kórház területén a temetkezési szolgáltatásokról adott tájékoztatás.

A halottvizsgálati bizonyítvánnyal kapcsolatos magatartás

34. A Kórházban elhunytak halottvizsgálati bizonyítványai¹² közvetlenül a Városüzemeltető Kft. leányvállalatához, az ANUBISZ Kft.-hez kerültek.¹³ A Kórház elismerte ezt a – több évtizedes múltú – gyakorlatot¹⁴.
35. A Kórház a halottvizsgálati bizonyítványoknak az ANUBISZ Kft. részére történő átadását azzal indokolta, hogy a városban korábban csak egy temetkezési vállalkozás intézte a halottak temetésével és ügyintézésével kapcsolatos teendőket, s ily módon tudtak segítséget nyújtani a hozzátartozóknak. Az indokolás látszólag reális volta ellenére a Versenytanács az előzetes álláspontban úgy találta, hogy az exitusokkal kapcsolatos információk kiadása, illetve annak az I. rendű eljárás alá vont leányvállalata, az ANUBISZ Kft. által történő birtoklása alkalmas lehet az elhunyt hozzátartozójának, illetve a temetésre kötelezett megrendelő, fogyasztó/üzletfél döntésének befolyásolására is.

¹⁰ Vj-118/2004/31. sz. határozat, 23) pont

¹¹ VJ/0138-040/2009.

¹² Er. 5. §

¹³ Ezt erősítették meg a II. r. eljárás alá vont halott-hűtőinek működtetésére, üzemeltetésére vonatkozóan kért adatszolgáltatás keretében a Kórház Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztályához intézett tájékoztató – hivatalunknak másolatban megküldött – levelében foglaltak (Vj-138-023/2009. sz. irat 2. sz. melléklet), továbbá a helyszíni meghallgatás keretében tartott tanúvallomások (Vj-138-017/2009. sz. irat).

¹⁴ Vö. a rendőrségi megkeresésre adott válaszlevél.

36. A rendőrségi megkeresés alapján a Kórház vezetése vállalta, hogy a halottakkal kapcsolatos ügyintézési eljárás rendjét 2010. április 16-ig teljes körűen módosítja, s 2010. március 12-től – azonnali intézkedés keretében – elrendelésre került, hogy a halottvizsgálati bizonyítványok illetéktelenek általi kezelésének kizárása érdekében ezen okmányok csak az arra jogosult – hozzátartozó, vagy a temetésre jogosult, illetve egyértelmű és megfelelő megbízási szerződéssel rendelkező temetkezési vállalkozás – részére kerülhet átadásra.

A Kórház területén a temetkezési szolgáltatásokról adott tájékoztatás

37. A Versenytanács az előzetes álláspontban aggályainak adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a Kórházban nincs minden temetkezési szolgáltatóknak lehetősége arra, hogy információs táblát helyezzen ki a halotti ügyek intézésének helyéről.

VI.

Eljárás alá vontak álláspontja

VI.1. Az I. rendű eljárás alá vont álláspontja

38. A Városüzemeltető Kft. a tárgyaláson elmondta, hogy a temetőben működő halott-hűtők kettő plusz négy fős kapacitásúak, gyakorlatilag vésztartalékként működnek. A harmadik temetőben már csak urnás temetés folyik.
39. A Városüzemeltető és a Karolina Kórház közötti szerződés 2001-2002-re nyúlik vissza.
- a) A Karolina Kórházban kiépített halott-hűtő fenntartása, üzemeltetése egyrészt körülményes, másrészt költséges volt a Kórház számára, amely nehéz anyagi helyzetben dolgozott, a bezárásáról is szó volt. Ezért gondolta a Karolina Kórház célszerűnek, hogyha ezt a tevékenységet kiszervezi. Így került sor arra, hogy a Városüzemeltető Kft.-vel bérleti szerződést kössenek.
- b) Tudomásuk szerint más jelentkező nem volt ennek a tevékenységnek az ellátására. A Városüzemeltető Kft. és a Kórház közötti szerződés megkötése idején még két-három temetésszervező cég tevékenykedett a városban, de egyikőjük sem támasztott igényt arra, hogy a Kórház halott-hűtőjét üzemeltesse.¹⁵
- c) A Városüzemeltető Kft. ellátja a Kórházban lévő halott-hűtő üzemeltetését, viseli ennek költségeit, és bérleti díjat is fizet. A halott-hűtő üzemeltetése a Városüzemeltető Kft. számára nem eredményez nyereséget. Ezt a tevékenységet alapvetően azért végzik, hogy a temetéssel kapcsolatos esetleges panaszokat elkerüljék, mert ezek a panaszok jellemző módon a Városüzemeltető Kft.-nél csapódnak le.
- d) A korábbi rossz tapasztalatok alapján mindig igyekeznek olyan megoldásokat választani és úgy alakítani a szerződéses feltételeket is, hogy azok a problémák

¹⁵ A szerződés megkötésével kapcsolatban a Kórházra vonatkozó kijelentéseket kívülállóként tették úgy, mint a városban dolgozó és a Kórházzal szerződéses kapcsolatban lévő, tehát bizonyos ismeretekkel rendelkező vállalkozás.

jövőbeni felmerülését kizárják. Az Önkormányzattal kötött szerződés kifejezetten a Városüzemeltető Kft. kötelezettségévé teszi azt, hogy biztonságos szolgáltatás nyújtásáról gondoskodjon.

- e) A Városüzemeltető Kft. tevékenysége egyfajta garanciát jelent arra, hogy a városban a temetkezések rendben történjenek még akkor is, ha nemcsak a Városüzemeltető Kft. tevékenységéről van szó. A Városüzemeltető Kft. célja, hogy Mosonmagyaróváron ne fordulhassanak elő olyan anomáliák a temetkezéssel kapcsolatban, amelyre más városokban volt példa, ideértve a halott-hűtő üzemeltetésével kapcsolatos komoly etikai problémákat is.
- f) A halott-hűtés során, mint egy kényes különös körülményt igénylő feladat ellátása során gondoskodni kell arról, hogy ne kerülhessenek a holttestek elcserélésre, a temetésre kész állapotban, felöltöztetve kerüljenek a halottak átadásra. A szerződés megkötésével a Városüzemeltető Kft.-nek nem nyereségszerzés volt a célja, hanem az, hogy kiküszöbölje az ezen a területen jelentkező esetleges problémákat. Egy folyamat eredményeként jött létre az a jelenlegi helyzet tehát, hogy szerződés alapján a Városüzemeltető Kft. üzemelteti a kórházi halott-hűtőt.
- g) A Városüzemeltető Kft. tudomása szerint a megállapodás megkötésében az Önkormányzatnak nem volt szerepe, nem az Önkormányzat igénye alapján jött létre a két vállalkozás között ez a szerződés.
- h) A Városüzemeltető Kft. megítélése szerint a szerződéskötés 2002-ben sem sértett jogszabályt, és jelenleg sem jogszabálysértő ez a helyzet.

VI.2. A II. rendű eljárás alá vont álláspontja

A szerződésről

- 40. A Kórház a kizárólagos használatában levő halott-hűtők és kiszolgáló helyiségeinek bérbeadására irányuló szerződést a hatályos jogszabályi előírásokkal összhangban állónak tekinti.
- 41. A halott-hűtő üzemeltetése kötelező feladata a közfinanszírozott kórházaknak. E kötelező feladat ellátása jelentős tehertétel, ezért került sor az üzemeltetés kiszervezésére. Az intézményi kiadások csökkentése szempontjából is szükséges volt az üzemeltetési szerződés megkötése, hiszen ezáltal a hűtő folyamatos karbantartásának költsége sem terheli az intézmény költségvetését.¹⁶
- 42. Amennyiben az üzemeltetésre továbbra is intézményi keretek között kerülne sor, úgy az jelentős többletköltséggel járna, amelyet a kórház kénytelen lenne a temetkezési szolgáltatókra, végső soron pedig az ügyfelekre áthárítani.¹⁷
- 43. Megerősítette, hogy az üzemeltetésre a Városüzemeltető Kft.-n kívül ajánlat, megkeresés nem érkezett.¹⁸

¹⁶ Vj-138/046/2009

¹⁷ Vj-138/046/2009

44. Álláspontja szerint a Városüzemeltető Kft.-vel fennálló jogviszony nem eredményez, nem eredményezhet jogosulatlan versenyelőnyt az I. rendű eljárás alá vont számára.

A temetkezésekre vonatkozó kórházon belüli tájékoztatásról

45. A Kórház azt nyilatkozta, hogy a temetkezési szolgáltatások közzétételére vonatkozóan a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény előírásai szerint jár el¹⁹. Állította, hogy a Városüzemeltető Kft. nem helyezte ki információs táblát az intézmény területén, illetve a szerződés szerint kizárólag csak a halotti ügyek intézésének helyéről adhat tájékoztatást.
46. A Kórház egyfelől állította, hogy a versenyegyenlőség biztosítása érdekében elutasította a külső temetkezési szolgáltatóknak az információs táblákra intézményen belüli kihelyezésére vonatkozó kérelmeit, másfelől állította, hogy a megengedett adatok közzététele iránti kérelemmel egyetlen temetkezési szolgáltató sem fordult a Kórházhoz.²⁰ Az ellentmondás feloldására a Kórház az alábbi nyilatkozatot tette: a jogszabály által engedélyezett adatkörön túlterjeszkedő, kifejezetten reklámcélú információs anyagok elhelyezését valamennyi temetkezési szolgáltató esetén tiltja. Csak az engedélyezett adatokon túlmutató, kifejezetten reklámcélú információs tábla kihelyezésére érkezett kérelem, így került sor a kérelem elutasítására²¹.

A halottakra vonatkozó dokumentumok kiszolgáltatása

47. A halott-kiadás – a Kórház állítása szerint – a szerződésben szabályozott. Annak a magyarázata, hogy a halottra vonatkozó bizonyos dokumentumokat az ANUBISZ Temetkezési Vállalatnak szolgáltatják ki, az volt, hogy a hozzátartozóknak ne a kórbonctanra kelljen menni, hanem egy kulturáltabb környezetben vehessék át a halottvizsgálati bizonyítványokat. Ez a több évtizedes gyakorlat még akkor alakult ki, amikor a városban egy temetkezési vállalat tevékenykedett.²²
48. A Kórház tájékoztatást adott arról, hogy a halottvizsgálati bizonyítványok kiadására vonatkozó ügyintézés rendje 2010. április 16-tól ténylegesen megváltozott. Mellékelte a belső szabályzat erre vonatkozó rendelkezését.²³

¹⁸ Vj-138/046/2009

¹⁹ A 23. § (1) Tilos közzétenni temetkezési szolgáltatás reklámját egészségügyi intézmény területén, épületének falán és kerítésén, valamint az erre a célra kijelölt hely kivételével – temető területén. E korlátozás nem vonatkozik a temetkezési szolgáltatók nevét és telephelyének címét, elérhetőségét, valamint a nyújtott szolgáltatás teljes körűségére utaló megjegyzést az egyes szolgáltatók megkülönböztetése nélkül, ábécésorrendben tartalmazó, az egészségügyi intézmény információs irodájában elhelyezett tájékoztatóra.

²⁰ Vj-138/036/2009

²¹ Vj-138/046/2009

²² A Kórház Vj-138/023/2009 sz. nyilatkozata

²³ Vj-138/046/2009. melléklet

VII. Kötelezettségvállalás

A szerződéses kapcsolatra vonatkozóan

49. A Kórház 2011. március 21. napján az alábbi kötelezettségvállaló nyilatkozatot²⁴ tette: a Kórház kötelezettséget vállal, hogy az intézmény kizárólagos használatában lévő halott-hűtő, valamint az ahhoz tartozó kiszolgáló helyiségek üzemeltetését a GVH által meghatározott időn belül a Tpvt., valamint az egyéb jogszabályi követelményeknek megfelelően, egyúttal oly módon rendezi, hogy az a 2011. évi március hó 21. napján kelt nyilatkozatban hivatkozott elveknek – így különösen a kegyeleti- és higiéniai előírásoknak, valamint a halottcsere lehetősége kizárásának – is messzemenően megfeleljen.
50. A Kórház a kötelezettségvállalást 2011. március 28. napján változatlan szöveggel megismételte.²⁵
51. A Városüzemeltető Kft. a tárgyaláson kifejezésre juttatta, hogy a Karolina Kórházzal kötött szerződés kapcsán lát arra esélyt, hogy kötelezettségvállalásra kerülhessen sor. Kifejezésre juttatta azt a szándékát, hogy amennyiben jogszabálysértés kerülne megállapításra és van mód arra, hogy ezt kiküszöböljék, akkor ennek megfelelően a megoldást meg fogják találni. Akár arra is hajlandóak lennének, hogy új pályázat kiírása esetén ismét pályázzanak arra, amit jelenleg ők látnak el.
52. A Kórház 2011. május 5. napján kötelezettséget vállalt arra, hogy a 2002. év január hó 31. napján kelt, a halott-hűtőjének működtetésével kapcsolatos szerződést 2012. év július hó 31. napjáig megszünteti, és ezen határidőig új pályázatot ír ki ezen feladat ellátására.
53. A Városüzemeltető Kft. 2011. május 5. napján tett nyilatkozatában támogatta a szerződéses jogviszony fenti határidőig – közös megegyezéssel – történő megszüntetését, és megismételte 2011. április 5. napján tett nyilatkozatát, melyben továbbra is vállalta, hogy diszkrimináció nélkül, egyenlő feltételek mellett teszi lehetővé az egyes szolgáltatóknak az elhunyt személyek hűtését a kórházi halott-hűtőben.
54. A Kórház 2011. május 12. napján kiegészítette²⁶ korábbi kötelezettségvállalását azzal, hogy a kiírásra kerülő pályázat eredményeképpen létrejövő szerződést legfeljebb 3 évre köti meg, és ennek megfelelően 3 évente újabb pályázat kiírására kerül sor, ezzel is biztosítva a versenysemlegességet.
55. A Kórház 2011. május 12. napján tett²⁷ kötelezettségvállalás-kiegészítő nyilatkozatában fenntartotta korábbi (2011. április 5.-i és 2011. május 5.-i) kötelezettségvállalásait, a 2011. március 21. napján kelt nyilatkozatban hivatkozott elvek szem előtt tartásával.

²⁴ Vj-138/046/2009

²⁵ Vj-138/054/2009

²⁶ Vj-138/060/2009

²⁷ Vj-138/060/2009

A temetkezésre vonatkozó kórházon belüli tájékoztatásra vonatkozóan

56. A Kórház 2011. március 21. napján az alábbi kötelezettségvállaló nyilatkozatot²⁸ tette: a Kórház vállalja, hogy tájékoztató levél megküldésével tájékoztatást nyújt a Mosonmagyaróváron telephellyel rendelkező temetkezési szolgáltatóknak a jogszabályoknak megfelelő információs tábla kihelyezésének lehetőségéről, és amennyiben az egyes szolgáltatók ezen tájékoztatási lehetőséggel élni kívánnak, úgy ezen információs táblát saját költségén elkészítteti, és jól látható helyen (a szolgáltatók elérhetőségeivel együtt) kifüggeszti.

A halottvizsgálati bizonyítvány kiadására vonatkozóan

57. A Kórház 2011. április 5. napján – a kísérőlevélben utalva arra, hogy belső szabályzatát megváltoztatta, és azt csatolta – kötelezettséget vállalt arra, hogy a halottvizsgálati bizonyítványt csak az eltemetésre jogosult és kötelezett hozzátartozó, vagy a hozzátartozó alakszerű meghatalmazása alapján eljáró temetkezési szolgáltató részére adja át.

VIII.

A gazdasági versenyt korlátozó megállapodás megítélésének előkérdései

Az eljárás alá vontak függetlensége

58. Még mielőtt a magatartást érdemben megvizsgálta volna, a Versenytanács elemezte azt, hogy az I. r. és a II. r. eljárás alá vontak között jogi értelemben létrejöhet-e kartell, figyelemmel arra a körülményre, hogy mindkettőnek a tulajdonosa az Önkormányzat.
59. Az önkormányzati többségi tulajdonban levő piaci szereplők magatartásának versenyjogi megítélésénél azok egymástól független voltának vizsgálatánál a Tpv. 15. §-ának (3) bekezdésében foglaltak az irányadók, mely szerint *„Függetlennek kell tekinteni ... azokat az állami vagy helyi önkormányzati többségi tulajdonban levő vállalkozásokat, amelyek piaci magatartásuk meghatározásában önálló döntési joggal rendelkeznek...”*.
60. Ezen kritériumok szerint az eljárás alá vontak függetlenségét a Versenytanács megállapíthatónak látta a szerződő felek által tett alábbi nyilatkozatok alapján:
- a Városüzemeltető Kft. a mosonmagyaróvári köztemetőket átadott kezelői jog keretében üzemelteti, melynek keretében a köztemetőkben történő temetés egyes – helyi rendeletben nem szabályozott – feltételeit nem az Önkormányzat, hanem az I. rendű eljárás alá vont a saját „vállalkozói” döntési jogkörében jogosult meghatározni,
 - a Kórház adatszolgáltatásában tett nyilatkozata szerint a Kórház önállóan működő és gazdálkodó szervezet, amely az intézmény használatába adott ingó és ingatlan vagyonnal – a vonatkozó jogszabályi előírások keretei között – szabadon gazdálkodik. Az intézmény vagyon feletti rendelkezési jogát a főigazgató főorvos útján gyakorolja,²⁹

²⁸ Vj-138/056/2009

²⁹ VJ/0138-035/2009. sz. irat

- c. a Városüzemeltető Kft. a tárgyaláson kijelentette, hogy tudomása szerint a megállapodás megkötésében az Önkormányzatnak nem volt szerepe, nem az Önkormányzat igénye alapján jött létre a két vállalkozás között ez a szerződés (vö. 40. pont).

Más szóval az eljárással érintett piaci magatartásuk meghatározása tekintetében az eljárás alá vontak önálló döntési joggal rendelkeznek.

A Tpvt. tárgyi hatálya

61. Az I., és II. rendű eljárás alá vontak közötti szerződés érintheti a temetkezési szolgáltatások mosonmagyaróvári részpiacát, így a halott-hűtő és létesítményei üzemeltetésére irányuló (bérleti szerződésnek nevezett) megállapodás tekintetében is megállapítható a Tpvt. tárgyi hatálya. Az ingatlan bérbeadás a Kórház piaci-vállalkozási tevékenysége körébe, így a Tpvt. tárgyi hatálya alá tartozik.

IX.

A kötelezettségvállalások jogi megítélése

62. A Tpvt. 75. § (1) bekezdése szerint, ha a hivatalból indult versenyfelügyeleti eljárásban vizsgált magatartás tekintetében az ügyfél kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza e törvény rendelkezéseivel és a közérdek hatékony védelme e módon is biztosítható, az eljáró versenytanács végzéssel – az eljárás egyidejű megszüntetésével – kötelezővé teheti a vállalat teljesítését, anélkül, hogy a végzésben a törvénysértés megvalósulását, vagy annak hiányát megállapítaná.
63. A Versenytanács úgy ítélte meg, hogy a kötelezettségvállalás alkalmas arra, hogy a jövőre nézve kiküszöbölje a jelen eljárásban azonosított, egy töről fakadó versenyjogi problémákat, és ezáltal biztosítsa a közérdek védelmét. A halotti bizonyítvány kiszolgáltatásának módosított gyakorlata, továbbá a temetkezési vállalkozásokra vonatkozó kórházon belüli tájékoztatások diszkriminációmentessége számottevően csökkenti annak az esélyét, hogy a halott-hűtő üzemeltetője tisztességtelen előnyt kovácsolhasson ebből a helyzetéből. Az eljárás alá vontak közötti szerződés megszüntetése, új pályázat kiírása és háromévenkénti rendszeres megismétlése a Versenytanács megítélése szerint valamennyi piacra lépő számára lehetőséget biztosít arra, hogy a halott-hűtő üzemeltetéséből esetlegesen fennmaradó előny ne folyamatosan egyetlen vállalkozás javát szolgálja.

X.

Egyéb

64. Mindezekre tekintettel az eljárás alá vontak kötelezettségvállalását a Versenytanács elfogadhatónak tekintette, és a kötelezettségvállalásban foglaltak jövőbeni teljesítését kötelezően előírta számukra.
65. A GVH hatásköre a Tpvt. 45. §-án, illetékessége a Tpvt. 46. §-án alapul. E rendelkezések értelmében a GVH kizárólagos hatáskörrel rendelkezik minden olyan versenyfelügyeleti ügyben, mely nem tartozik bíróság (Tpvt. 86. §) hatáskörébe, illetékessége pedig az ország egész területére kiterjed.

66. A Versenytanács tájékoztatja az eljárás alá vontakat arról, hogy a Tpv. 76. § (1) bekezdés a) pontja alapján a végzésben meghatározott kötelezettség teljesítésének ellenőrzése érdekében utóvizsgálatra kerül sor.

67. A jogorvoslati jogot a Tpv. 82. §-a biztosítja.

Budapest, 2011. május 26.

dr. Miskolczi Bodnár Péter sk.
előadó versenytanács tag

dr. Tóth András sk.
a versenytanács elnöke
versenytanács tagként eljárva

dr. Zavodnyik József sk.
versenytanács tag